

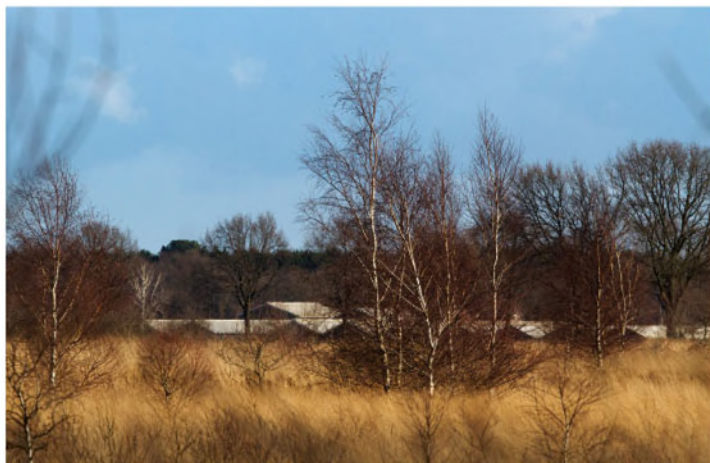

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Zandwinning ophoogzand 2028–2037

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

11 juni 2025 / projectnummer: 3921

1 Advies voor de inhoud van het MER

Bij projecten voor woningen of infrastructuur wordt gebruik gemaakt van zand, onder andere afkomstig uit de Noordzee. Om in de periode 2028–2037 ophoogzand te kunnen winnen is een omgevingsvergunning nodig. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Rijkswaterstaat Zee & Delta Vergunningverlening heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de zandwinning het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Inzicht in de gevolgen van de partiële herziening van het Programma Noordzee voor de zandwinning.
- Een onderbouwing van de genoemde hoeveelheden te winnen zand, en betrek daarbij ook mogelijkheden voor hergebruik van grondstoffen.
- Een onderzoek naar alternatieven waarin dieper zand wordt gewonnen, eventueel ook in buiten gebruik gestelde wingebieden.
- Een onderzoek naar de effecten van de winning van zowel ophoogzand¹ als suppletiezand tezamen (cumulatief in ruimte en tijd) zodat duidelijk is wat zowel het afzonderlijk effect als de effecten tezamen zijn.
- Een beschrijving van de monitoringsresultaten (leerpunten) uit de vorige winperiode 2018–2027 en de opgebouwde kennis en ervaring opgedaan in andere bestaande wingebieden om effecten voor de komende periode beter in te schatten.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op notitie reikwijdte en detailniveau (R&D). Ze herhaalt slechts punten die al in de notitie R&D aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

Aanleiding MER

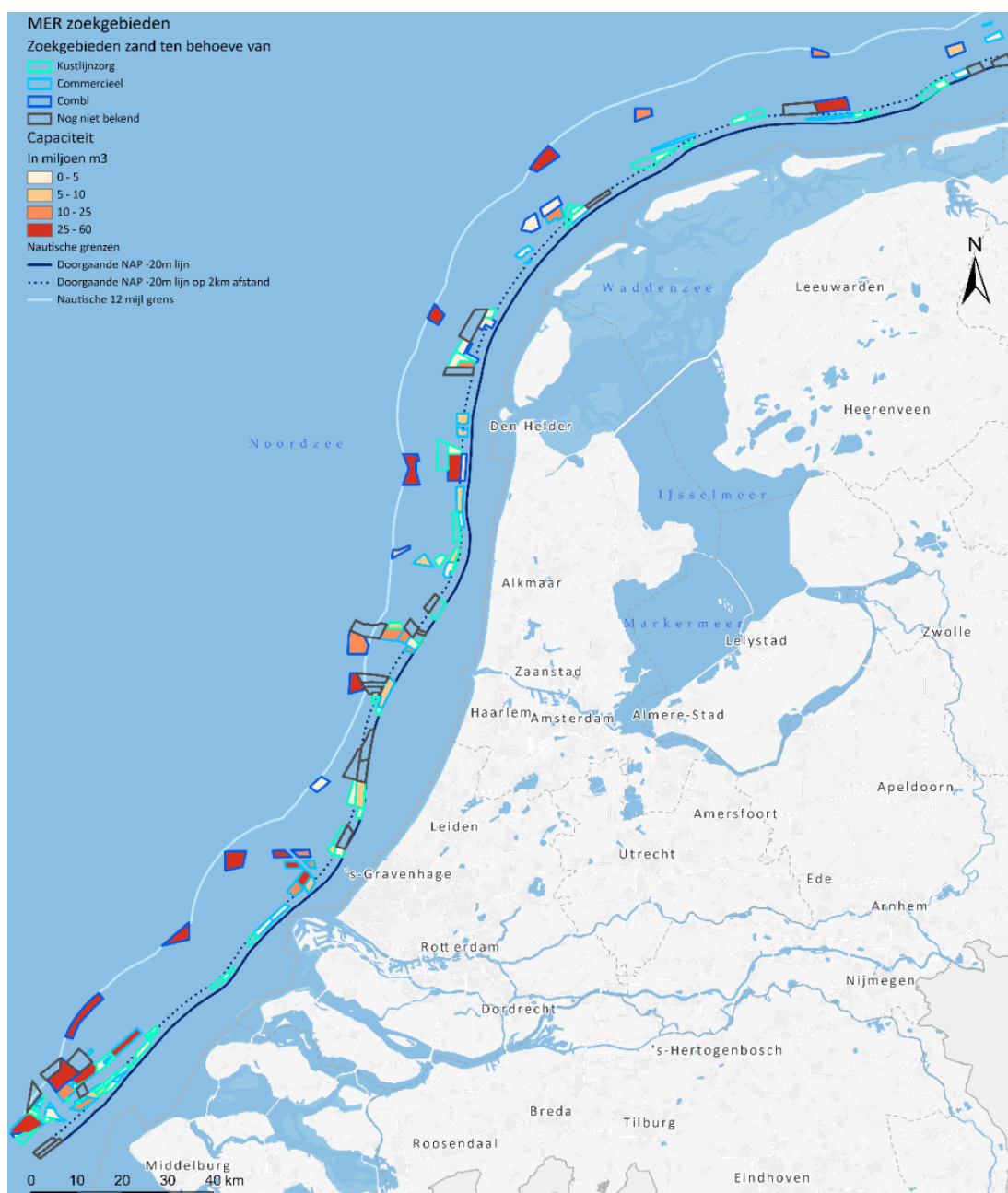
Stichting LaMer wint in de Noordzee jaarlijks een grote hoeveelheid zand ("ophoogzand"). Dit wordt gebruikt bij de bouw van woningen of aanleg van infrastructuur. Hiervoor is een omgevingsvergunning nodig. Omdat de totale hoeveelheid te winnen zand 150 miljoen m³ is, is conform bijlage V van het Omgevingsbesluit (categorie B2) het opstellen van een milieueffectrapport (MER) verplicht. Daarom wordt een project-MER opgesteld. Voor de mer-procedure is Stichting LaMer de initiatiefnemer en is de regionale Dienst Zee & Delta van Rijkswaterstaat het (gemandateerd) bevoegd gezag.

¹ Naast de zandwinning die nodig is voor commerciële doeleinden loopt er een parallelle vergunningaanvraag voor het winnen van zand voor de kustverdediging, genaamd "suppletiezand". Hiervoor is eenzelfde hoeveelheid zand nodig.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de regionale Dienst Zee & Delta van Rijkswaterstaat – besluit over de vergunningaanvraag.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3920 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Figuur 1: Zoekgebieden voor het winnen van zand (zoekgebieden Commercieel en Combi).

Bron: Notitie R&D.

2 Algemene opmerkingen en beleid

2.1 Algemene opmerkingen

Zand is nodig om huizen te bouwen en om infrastructuur aan te leggen. Het daarvoor benodigde zand wordt gewonnen uit de zeebodem, rivierbeddingen, meren en uiterwaarden. Zandwinning in het rivierengebied en het IJsselmeergebied wordt echter steeds lastiger vanwege ruimtelijke en ecologische beperkingen. Dit onderstreept de noodzaak om meer alternatieven in de Noordzee te onderzoeken.

Omdat het winnen van grondstoffen impact op het milieu heeft, en zand bovendien niet onbeperkt beschikbaar is, is het nodig grondstoffen zorgvuldig te gebruiken. Het streven naar een meer circulaire benadering van grondstoffen kan leiden tot het beperken van de zandwinning op zee en in het binnenland.

De Commissie adviseert om tegen deze achtergrond in het MER te verkennen in hoeverre een circulaire grondstoffenbenadering kansen biedt om (in de toekomst) de zandwinning te beperken.

Samenhang met andere activiteiten en functies van de Noordzee

Niet alleen het rivieren- en IJsselmeergebied kent een hoge ruimtelijke druk. Ook het Nederlandse deel van de Noordzee wordt intensief gebruikt voor verschillende functies en herbergt bovendien belangrijke en kwetsbare ecosystemen. Naast zandwinning spelen in het plangebied diverse andere activiteiten en functies. Geef in het MER aan welke activiteiten en functies de zandwinning kunnen beïnvloeden en andersom en welke gevolgen dit heeft voor het voornemen. Dit kunnen gevolgen zijn voor de plaats van zoekgebieden maar ook voor de timing van activiteiten. Zo zal zandwinning niet gelijktijdig kunnen plaatsvinden met andere activiteiten (zoals realisatie en aanwezigheid van windparken, kabels en leidingen), maar mogelijk wel volgtijdelijk. Daarbij valt onder meer te denken aan het versneld winnen van zand in gebieden die worden aangewezen voor de aanleg van windmolenparken, kabels, leidingen, et cetera.

Doorkijk naar zandwinning op de langere termijn

Geef in het MER een doorkijk naar de benodigde hoeveelheden ophoogzand en suppletiezand op de langere termijn (dat wil zeggen, ná 2037) in relatie tot de beschikbaarheid van geschikt zand binnen het reserveringsgebied voor zandwinning en elders en de benodigde hersteltijd van wingebieden. Hou daarbij nadrukkelijk rekening met een toename in behoefte aan suppletiezand voor kustonderhoud als gevolg van de versnelling in zeespiegelstijging en mogelijke trends in de vraag naar ophoogzand. Betrek hierin de hersteltijd van zandwin- gebieden en de omgeving, omdat naarmate de zandwinlocaties in de periode 2028–2037 dieper worden, deze hersteltijd ook zal veranderen. Het is mede door deze randvoorwaarden en beperkingen niet op voorhand duidelijk of voldoende (geschikte) zandhoeveelheden binnen het huidige reserveringsgebied ook op de lange termijn beschikbaar blijven.

2.2 Beleidskader

Geef in het MER aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor het project en of het kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- Partiële Herziening van het Programma Noordzee 2022–2027;
- Nationaal Waterprogramma 2022–2027;
- Programma Verbindingen Aanlanding Wind op Zee (PVAWOZ) 2031 – 2040;
- Vogel- en habitatrichtlijn;
- Omgevingswet;
- Kaderrichtlijn Mariene Strategie;
- Nota ruimte;
- Beleidsregels ontgrondingen in Rijkswateren 2022.

2.3 Te nemen besluit(en)

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor een omgevingsvergunning. Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Activiteit, alternatieven en referentiesituatie

3.1 Voorgenomen activiteit

In de notitie R&D staan de hoeveelheden te winnen zand, gebaseerd op aannames over de behoefte. Het MER dient te onderbouwen hoe deze getallen tot stand zijn gekomen. Ga ook in op hoe berekend wordt hoeveel zand verloren gaat bij de winning (de bruto-netto verhouding). Gebruik hierbij een eenduidige rekenmethode, zowel bij het winnen van ophoogzand als suppletiezand; of onderbouw waarom de rekenmethode verschilt.

3.2 Alternatieven

Beschrijf hoe de gestelde doelen de keuze en de afbakening van de alternatieven hebben bepaald. Geef vervolgens een duidelijk overzicht van te onderzoeken alternatieven en varianten. Behandel in het MER de volgende punten:

- Ga in op hoe de zoekgebieden zijn geselecteerd en hoe de ‘combinatievakken’ tot stand zijn gekomen.
- Beschrijf hoe de wingebieden binnen de zoekgebieden gekozen worden. Ga daarbij ook in op mogelijke ‘concurrentie’ tussen winning van ophoogzand en suppletiezand.
- Ga in op hoe wordt geanticipeerd, zoals in het Programma Noordzee wordt gesteld, op uitbreiding naar zandwinning in de 14-mijlszone.

- Onderzoek alternatieven waarbij dieper (tot 12 meter) zand wordt gewonnen. Zie voor meer toelichting de alinea hieronder.
- Beschrijf ook welke verschillen in vormgeving van de zandwinput mogelijk zijn. Denk daarbij aan lengte, diepte, oriëntatie en hellingshoeken van de putten (taluds). Ga in op hoe deze vormgeving per locatie kan verschillen met het oog op de geomorfologische ontwikkeling en het ecologisch herstel.

Praktijkervaring gebruiken bij winning tot 12 meter

In de notitie R&D wordt voorgesteld bestaande en nieuwe winlocaties te verdiepen tot 12 meter. De mogelijkheid om bestaande zandwinputten te verdiepen is relatief nieuw en vraagt om specifieke aandacht. Deze ingreep kan andere, en deels permanente, effecten hebben dan het starten van een nieuwe winning. Praktijkervaringen met eerdere zandwinputten, zoals bij de Maasvlakte 2, kunnen waardevolle lessen bieden. In sommige gevallen zijn die praktijk-situaties zelfs betrouwbaarder dan modelberekeningen. Neem deze ervaringen mee bij het opstellen en beoordelen van scenario's.

Onderzoek heropening voormalige winlocaties

De Commissie adviseert om ook te onderzoeken of het mogelijk is om opnieuw zand te winnen uit buiten gebruik gestelde zandwingebieden. Zo ja, onderzoek de milieueffecten daarvan. Beschrijf ook de mogelijke gevolgen van de geomorfologische aantasting van de zeebodem voor de sedimenthuishouding, stromingspatronen, waterkwaliteit en habitats langs de Nederlandse kust.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten en een vergunning is verleend.

In de notitie R&D is aangegeven dat de winning van suppletiezand wordt beschouwd als onderdeel van de referentiesituatie (dat wil zeggen, als autonome ontwikkeling). Om een onderschatting van de milieugevolgen te voorkomen adviseert de Commissie nadrukkelijk de effecten van de winning van suppletiezand niet als onderdeel van de autonome ontwikkeling², maar als separate ontwikkeling binnen de planperiode of als scenario in de beschouwing mee te nemen. Daarmee worden naast de effecten van winning van ophoogzand ook de effecten van de winningen tezamen ten opzichte van de referentie-situatie inzichtelijk. Het inzichtelijk maken van de effecten van de winning van ophoog- en van suppletiezand zijn vanwege de grote omvang van beide activiteiten van belang voor de beschouwing van cumulatieve gevolgen. Dit maakt inzichtelijk hoe de winning van suppletie- en ophoogzand tezamen, zowel in ruimte als in tijd, doorwerken voor bijvoorbeeld de aspecten natuur en geomorfologie.

² De winning van suppletiezand is immers geen ontwikkeling waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Beschrijf in het MER hoe om wordt gegaan met zandwinningen die nog aangevraagd kunnen worden binnen de lopende zandwinperiode (lopend tot 2027). Het MER dient vooral duidelijk te maken om welke hoeveelheden te winnen zand het nog gaat. In de autonome ontwikkelingen van de geomorfologie, en daarmee de ecologie, van het onderwaterlandschap na 2027, speelt dat een rol. Beschrijf in het MER of verschillen per regio (Delta, Hollandse Kust, ten noorden van de Waddeneilanden) geduid kunnen worden. Betrek hierbij resultaten van het monitorings- en evaluatieprogramma van de (huidige) winperiode lopend tot 2027.

4 Milieugevolgen

4.1 Effectbepaling

Onderbouwing van milieugevolgen

Onderbouw de keuze van de rekenregels en -modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het project worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie en dergelijke). Vertaal dit zo mogelijk in een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de vergelijking van de alternatieven. Onderzoek zowel effecten op korte termijn (tijdelijke effecten) als op lange termijn (permante effecten).

Cumulatieve effecten

Besteed in het MER aandacht aan cumulatieve effecten ten gevolge van de winning van ophoogzand en andere activiteiten in het plangebied (bijvoorbeeld bodemberoerende visserij, windenergie, storten baggerspecie, olie- en gaswinning). Daarbij is vooral de winning van suppletiezand in dezelfde planperiode en hetzelfde plangebied relevant.

Gebruik van monitoringsgegevens

Geef in het MER aan hoe de kennis en inzichten uit het monitoring en evaluatieprogramma van eerdere zandwinningen in het MER zijn betrokken. Sinds de vorige mer-procedure voor winning van ophoogzand zijn diverse monitorings- en evaluatieprogramma's uitgevoerd vanuit verschillende doelstellingen en invalshoeken. De Commissie adviseert om de resultaten van de verschillende monitoringsprogramma's bij elkaar te brengen en daarop een integrale beschouwing uit te voeren, zodat onder andere duidelijk wordt in hoeverre voorspelde modelresultaten overeenkomen met de werkelijkheid. Dit laatste zou kunnen leiden tot verbetering van modellen en verfijning van effectvoorspellingen.

4.2 Bodem en water

Geef inzicht in de gesteldheid van de bodem, de geomorfologie en de waterkwaliteit en de verschillen hierin voor de zoekgebieden vóór, tijdens en na de winning, in het bijzonder in verband met de ecologische effecten van de winningen. Ga per effect in op de (on)omkeerbaarheid, hersteltijd en mate van herstel. Besteed voor zover relevant aandacht aan:

- de lokale korrelgrootte(verdeling), slibgehalte en organisch stofgehalte;
- de lokale stromings- en golfpatronen, sedimenttransporten en de aan-/afwezigheid van bodemvormen zoals (mega)ribbels, zandgolven en -banken en het daarmee verbonden locatiespecifieke bodemleven;
- de mate van opwerveling van en vertroebeling door sediment tijdens het winnen en het eventuele sorteren op zee, afgezet tegen de achtergrondcondities in het deel van het jaar waarin wordt gewonnen;
- de mate van afzetting van dit sediment in de omgeving van de winplaats;
- effect op de waterkwaliteit (doorzicht, lichtdoordringing, zuurstofgehalte en verblijftijd c.q. mate van verversing van water), afgezet tegen de achtergrondcondities in het deel van het jaar waarin wordt gewonnen;
- mogelijke beïnvloeding van het kustfundament als gevolg van de zandwinning.

4.3 Natuur

Algemeen

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied³. Beschrijf de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied. Houd hierbij rekening met ontwikkelingen welke door andere activiteiten plaatsvinden, zoals aanwezigheid en aanleg van windmolenparken waarin natuurstimulerende maatregelen worden ingezet. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de zandwinning en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke habitats en soorten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Besteed daarbij ten minste aandacht aan:

- de effecten van extra vertroebeling;
- de gevolgen van verandering in korrelgrootte of substraat;
- (rust)verstoring van (avi)fauna en zeehonden;
- verstoring en aantasting van bodemleven;
- de mogelijke effecten van (onderwater-)geluid op zeezoogdieren;⁴
- de mogelijke effecten van de vorm, oriëntatie, omvang en diepte van de ontgronding op de ecologische ontwikkelingen van de zeebodem; rekening houdend met verschillen per kustregio (Hollandse kust, deltagebied en Waddenzee);
- de snelheid van ecologische (her)ontwikkeling in en rondom de winplaats na winning (lengte herstelperiode).

Beschrijf mitigerende en compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen, of die natuurwaardes kunnen versterken. Ga ook in op eventuele verschillen van het winnen van zand in verschillende seizoenen.

³ Het is, afhankelijk van het voorliggende besluit, mogelijk een selectie van te beschrijven habitats en soorten te maken. Ook het gekozen detailniveau van de beschrijvingen kan verschillen. Motiveer deze selectie en het gekozen detailniveau in het MER.

⁴ Bij seismische exploraties dient ingegaan te worden op de gevolgen voor zeezoogdieren.

Natura 2000-gebieden

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden door externe werking. Maak onderscheid tussen aangewezen gebieden en geef hiervan de status aan. Geef per gebied de begrenzingen van het gebied aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied.

Geef voor Natura 2000-gebieden:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

Onderzoek of er gevolgen voor Natura 2000-gebieden zijn. Onderbouw in hoeverre het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

Besteed expliciet aandacht aan mogelijke cumulatieve gevolgen van de winning van ophoogzand en de winning van suppletiezand tezamen. Als blijkt dat vanwege cumulatieve gevolgen mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn, maak dan in het MER duidelijk hoe hiermee wordt omgegaan in het kader van de beide initiatieven.

Onderzoek, indien van toepassing, of de zekerheid kan worden verkregen dat het voornemen de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.

Zoals de notitie R&D benoemt zijn er plannen om nieuwe Natura 2000-gebieden aan te wijzen. Eén daarvan zou voor de Noord-Hollandse kust komen te liggen. In de notitie R&D staat dat als besluitvorming hierover voor 2028 genomen is, deze als autonome ontwikkelingen in de referentiesituatie wordt opgenomen. De Commissie adviseert om, als de besluitvorming dan nog niet plaats heeft vonden, een gevoeligheidsanalyse te maken en alsnog te onderzoeken wat de impact van het eventuele aanwijzen hiervan op de zoekgebieden is.

Beschermde soorten

Beschrijf de effecten van verhoogde slibgehalten, vertroebeling en onderwatergeluid (ook als gevolg van seismisch onderzoek ten behoeve van zandwinning) op beschermde soorten vissen en zeezoogdieren. Geef ook aan of het effect op vissen en bodemfauna doorwerkt op beschermde vogelsoorten. Te denken valt aan de aantasting van schelpdierbanken en het effect daarvan op zee-eenden en het effect van vertroebeling voor viseters.

4.4 Scheepvaart(veiligheid)

Het effect van de zandwinning op scheepvaartveiligheid is sterk afhankelijk van de ligging van de zoekgebieden ten opzichte van doorgaande scheepvaartroutes, ankergebieden en aanloopgebieden naar havens. De Commissie adviseert om in het MER de volgende punten te behandelen:

- Breng risico's voor de scheepvaart helder in beeld, inclusief mogelijke mitigerende maatregelen. Besteed daarbij ook aandacht aan de (on)duidelijkheid over het al dan niet toestaan van zandwinning in of nabij vaartroutes en ankergebieden. Betrek hierbij stakeholders zoals loodsen, kustwacht en havens.
- Maak in het MER gebruik van praktijkervaringen met zandwinning⁵. Historische incidenten of bijna-incidenten zeggen vaak meer dan modelresultaten. Deze analyses geven ook input voor de definitie van mogelijke ongevalsscenario's.

4.5 Duurzaamheid en klimaat

In aanvulling op wat in paragraaf 2.1 van dit advies over circulair grondstoffengebruik is geschreven, dient het MER ook te onderzoeken wat de effecten (zoals CO₂-uitstoot) op het klimaat zijn. Ga ook in op kansen voor gebruik van groene brandstoffen voor het winnen van zand en het (scheepvaart)transport. Ook kan gedacht worden aan het verplichtstellen via duurzaamheidseisen in vergunningvoorschriften of aanbestedingsprocedures.

5 Overige onderwerpen

5.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is laten zien in hoeverre de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

⁵ Een interessant project is de zandwinning voor Maasvlakte 2. Hiervoor is een risicostudie uitgevoerd, waarvan de resultaten van deze studie met een analyse van de uitvoering van de zandwinning vergeleken kunnen worden. Recenter, in januari-maart 2022, is zand gewonnen in het voorzorggebied Pilot Maas.

5.2 Leemten in milieu-informatie

Laat zien over welke milieuaspecten er onvoldoende informatie is door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld. Besteed daarbij aandacht aan het ontbreken van kennis over de fysische samenstelling van het sediment bij een eventuele uitbreiding naar 14 Nautische mijl.

5.3 Onzekerheden en evaluatieprogramma

Het MER moet de milieuaspecten benoemen waarvoor effectschattingen erg onzeker zijn of waarover onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Voorbeelden zijn de onzekerheden ten aanzien van gevolgen van toenemende aantasting van de geomorfologie langs de Nederlandse kust. Spits de bespreking toe op milieuaspecten die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort kunnen worden beoordeeld. Geef ook aan of en hoe belangrijke, ontbrekende informatie op korte termijn kan worden ingevuld.

5.4 Vorm en presentatie

De vergelijking van de alternatieven verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda, waaruit duidelijk blijkt welke wingebieden bij welk zoekgebied (en dus bij welk kustvak/-regio) horen.

5.5 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Wouter Berendsen MSc (secretaris)

drs. Jan van Dalfsen

Ir. Jos van Doorn

prof. dr. Piet Hoekstra

drs. Marieke van Rhijn (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project B2 "Winning van mineralen door afbaggering van de zee-, meer- of rivierbodem". Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Initiatiefnemer besluit

Stichting LaMer.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3921](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl

